

lahja vsak dan razen nedeli in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

Delavke v tovarnah za smotke se krepko borijo za pravico.

Detroit, Mich., 2. novembra. — Maria Bain, Ana Hoffmann in Felja Okrey, štrajkarike, so bile obsodene v zapor, ker so hodile gorilol pred delavnicami za smotke in so s tem grešile zoper sodnijsko prepoved sodnika Collingwooda.

Štrajkarike so s praviimi besedami pozdravile obsodbo. "Hvala," je dejala Hoffmann, "za to, kar ste nam storili." "Vse sem kriva krivega pričaja proti tem skeharicam, rada sprejemam petnajst dni zapora," je zabrusila Orkeyjevega sodniku v odzvr.

"Ej jaz dohim trideset dni, ker štrajkam za plačo, da se bom skromno preživela," je rekla Raynova sodniku, ki so ga privedli iz Lansinga v okraj Wayne, da opravlja lokalno sodnijsko službo.

Collingwood je svoječasno prepovedal razpustiti stavkovne draže, ko je izbruhnila stavka v sedemnajstih delavnicah za smotke. Ali njegova odredba je brezmočna proti 7000 štrajkaričam, ki so se združile v eno celotno delavsko narodnost, ki stavkajo že šestnajst tednov.

Konaj so bile štrajkarike obsodene, so privedli beriči pet drugih štrajkarike na sodišče, ki bodo zaporne dne 18. novembra.

Gospodari se pene jeze vsled solidarnosti štrajkarike. Sedaj je najneboljša sezona, pa delo praktično počiva v delavnicah. Če so videli, da se štrajkarike ne ujejo na delo, so odprli podružnice v Cincinnati, Columbusu in Bay City, Mich. V Cincinnati so organizirani delavci proglasili stavko v delavnicah, ki so jih opremili gospodari iz Detroita. V Columbusu in Bay City so strokovno organizirani delavci obvestili občinstvo o stavki v Detroitu in namen gospodarjev je spodletel.

Gospodari skušajo s pomočjo svojih advokatov, Burnsovimi delavci, policije in kozaki na krog zlomiti stavko. Gospodje groze, da iztirijo iz mesta organizatorja Stiekleyja in Sextona, ki vodita stavko.

Neki policijski nadzornik je dejal: "Najdite nekaj na teh agitatorjih, da jih lahko poženemo nazaj v Chicago, kamor spadajo." Po teh besedah si je nažgal smetko, ko je stopal v družbi gospodarjev po obsodbi treh štrajkarič iz sodnijske dvorane in se umakal na vse strani kot človek, ki je zini največjo bedastočo, pa ni domislja, da je nekaj pametneje povedal.

Ob sedem tisoč štrajkarike se jih je vrnilo le 10 odstotkov v delavnice. S temi pa gospodje hoče ne samo izvršiti naročil in gre jim na nohte, kje bi dobili skeharice.

SUBMARINKA IMA BOGAT TOVOR.

New London, 2. nov.—Nemška trgovska submarinka leži skrita med novim državnim pomolom in parnikom Willehad v tukajšnjem pristanišču, da je ni mogoče opaziti iz brega. Danes bodo pričeli izkladati tovor, ki ga je pripeljala "Deutschland" iz Nemčije. Tovor, ki so ga večerj cenili na milijon dol., cenijo danes že na deset milijonov. Obstoji večidel iz barvil in medicen.

Kapitan Paul Koenig je izjavil, da se vrne nazaj v Nemčijo kakor hitro bo podmornica izločena iz zopet naložena z ameriškim blagom. Nekaj se govori, da bo submarinka vzela tudi pošto seboj, toda glede tega ni še nič zanesljivega.

Koenig ima veliko opravka s časnikarskimi reporterji, ki ga neprenehoma oblegajo z vprašanji. Ko so ga vprašali, kaj je s submarinko "Bremen", je odgovoril Koenig, da verjame, da je izgubljena, toda nikakor ne verjame, da bi jo vjeli ali potopili Angleži. Po njegovem mnenju je zadela submarinko notranja nezgoda pri strojih, kar je povzročilo, da je šla ladja na dno.

Dalje je pravil Koenig, da so imeli zelo zabavno vožnjo. Na ladji so imeli fonograf in vsak večer je bil ples. Vina je bilo tudi dovolj. Ko so ga vprašali, kaj bo z njegovo submarinko po vojni, je odgovoril: "Pripeljali jo bomo v Ameriko in tukaj lahko služim v zabavo, da se bodo ljudje vozili pod morjem za deset centov na osebo."

KOMPLIKACIJE Z MARINO.

Washington, 2. nov.—Državni tajnik Lansing je danes izjavil, da ameriška vlada ne bo storila nobenega koraka glede torpediranja Marine, dokler ne pride poročilo iz Berlina. Nemška vlada pa ne more tako hitro poročati, kajti čakati mora, da se povrne dotična submarinka v domače pristanišče.

Iz virov nemškega poslanstva kroži govorica, da je bila Marina oborožena z dvema majhnima topoma, vsled česar je bila potopljena brez obvestila. Dalje trdijo, da je bila Marina v službi angleške mornarice, ker je vozila konje iz Zedinjenih držav za angleško armado.

Ako je zadnje resnica — iz zapriseženih izjav, ki so jih predložili rešeni Amerikanci konzulu v Queenstonu, ni razvidno, da bi bila Marina oborožena — potem bo ameriška vlada vsekakor opustila vsak korak, da bi iskala zadoščenja za potopljene Amerikance.

BRZOJAVNI SLI SO ZASTAVKALI.

New York, 2. novembra. — Kakih pet sto dečkov, ki raznašajo brzojavke Postal in Western Union Telegraph kompanij je sklenilo, da zastavka in si pribere na ta način boljše mezdo.

Služi zahtevajo, da se jih za po-nočno službo plača na dva dolarja za noč. Nadalje zahtevajo praznik vsakih štirinajst dni. Za dečke, ki raznašajo brzojavke po dnevu zahtevajo za prvi teden šestih dni \$9.50, za drugi teden sedmih dni pa \$10.50. Ob nedeljah mora odpasti delo plačano od brzojavke in vsakemu dečku se mora plačati \$1.50. V delavnicah se pa mora plačati dečkom, ki so plačani od brzojavke tri cente od brzojavke. Maksimalni delavnik je deset ur dnevno.

USTRELIL BANKIRJA.

Klerk, ki je ušel iz zrbakega ujetništva, je oddal štiri strele na gospodarja, kateri ga je obdolžil tatvine.

Chicago. — Frank Cvič, ki je bil v službi privatnega bankirja Stefana Žagarja na 2400 Wentworth Ave., je večerj predpoldne izpraznil revolver v zadnjega in ga smrtno ranil. Ustrelil je šestkrat in štiri kroglice so obitčale v Žagarju. Ko so prihiteli ljudje, ki so slišali streljanje v banki, so našli Žagarja ležečega zraven svoje pisalne mize in Cvič je stal zraven njega z revolverjem v roki in krčevito jokal. Pozneje je Cvič izpovedal policajem, da je streljal zato, ker ga je bankir obdolžil, da je kradel njegov denar.

Žagarja so odpeljali v bolnišnico in zdravniki izjavljajo, da ne bo okrevale. Frank Cvič je bil lajtnant v avstrijski armadi in ob času, ko je nastala evropska vojna, je bil na arbski fronti. Tedaj je bil ujet od Srbov in pozneje je ušel iz ujetništva in prišel v Ameriko. Domneva se, da so dogodki, ki jih je doživel v vojni in v ujetništvu, tako vplivali na njegovo duševno stanje, da je večkrat kazal znake abnormalnosti.

19 ARETIRANIH ZARADI ZAROTE NA MEJI.

Tucson, Ariz., 2. nov.—Tukaj je bil danes aretiran dr. G. R. Servin, naturaliziran Američan, ki je obdolžen, da je v zvezi z organizacijo, ki eksportira orožje in municijo upornikom v Mehiko. Dr. Servin tajni, da je kriv.

Nogales, Ariz., 2. nov.—Zvezni detektivski nadzorniki dvanaest oseb, ki so v zvezi z eksportom orožja čez mejo, katero je namenjeno rebelom proti Carranzini vladi. V Tucsonu so našli novo zalogo skritega orožja in 5000 strelnih nabojev. Vseh skupaj je do zdaj obtoženih trideset oseb in od teh so jih aretirali že devetnajst. Dobavo orožja vodi mehičanska bojvena organizacija, koje člani se imenujejo "legalisti". Organizacija se je že pred nekaj meseci hvalila, da jo podpira mnogi Amerikanci. Splošno se sodi, da ta organizacija podpira Felix Diaza.

SPRETNOSTI PONAREJEVALI DENARJA.

Washington, D. C., 2. nov.—Detektivski zakladniškega departamenta izjavljajo, da so z aretacijo H. R. Wilkena spravili na varno najbolj spretnega in nadarjenega ponarejaleca denarja. Prijeli so ga, ko je hotel zmenjati ponarejen bankovec minneapoliske zvezne rezervne banke za deset dolarjev.

Pravijo, da je Wilken ponarejal tri vrste bankovcev tako spretno, da je z njimi zmogel še izvedene. Ko so detektivki vdrl v njegovo delavnico v Los Angelesu, niso našli le potrebne stroje za tisk bankovcev, ampak tudi majhno papirnico za izdelovanje papirja, ki je bil skoraj tak, kot ga rabi zakladniški departament.

Wilken, ki je komaj star 29 let, je od leta 1910 razpečal za \$50,000 ponarejenih bankovcev. Denar je bilo težko spoznati, da je ponarejen, ker ga je tiskal na izvrstnem papir. Glavno napako na bankovcih so tvorile fine črte na obrazu Andrew Jacksona, ki jih je bilo preveč.

VREME.

Chicago in okolica: Jasno in srednja temperatura v petek in soboto.
Illinois: Jasno in gorkejšje v petek in soboto.
Wisconsin: V soboto dež na severni polovici, oblačno na jugu.
Temperatura zadnjih 24 ur: Najvišja 62, najnižja 46.

PROTI DRAGINI.

Milijone jajec in stotisoče funtov mesa počiva na ledu in čaka na velik dobiček.

Chicago, Ill., 2. novembra. — Občinski svetovalec Pretzel predloži današnji seji občinskega sveta podatke, zakaj se draže kokošja jajca.

Pretzel pravi, da ima dokaze, da je v hladilnih shrambah v Chicagu 1,250,000 zabojev kokošjih jajec. V vsakem zaboju je trideset tucatov jajec. Imenoval bo na seji imena hladilnih shramb, v katerih hranijo jajca.

Pretzel hoče nadalje dokazati, da osem oseb, komisijskih mestarjev, kontrolira to zalogo jajec. Teh 47,500,000 tucatov jajc saj večina njih, je bilo kupljenih še spomladi, ko je tucat jajec stal manj kot 22 centov. Večerja je bila cena v Chicagu 45 centov za tucat.

Pretzel pravi, da bo zahteval takojšno preiskavo ne le s strani občinskega sveta, ampak da stori svojo dolžnost tudi zvezni državni pravdnik Clyne. Čas je, da se gane državni pravdnik, ker draginja postaja neznosna.

V hladilni shrambi North American se nahaja tudi 875,000 funtov perotnine, mejem ko jo je bilo lani ob tem času le 205,000 funtov. V tej shrambi je ravnotoliko sirovega masla kot lani ob tem času. To dokazuje, da špekulantje draže živila.

ŽELEZNIŠKI KRALJI SE KUJAJO.

New York, 2. novembra. — Hu-do leži postavni osemurni delavnik železniškim kraljem v železnici. Tišči kakor velik kamen, ki se ne premakne nikamor. Te dni so se zopet sešli na posvetovalanju v New Yorku in ugibali so, na kakšen način bi pokopali osemurni delavnik. Slišali so se razni nasveti, najbolj jim je pa ugajalo priporočilo, da znižajo mezdo.

Seveda ne drže tudi železniški uslužbeni križem rok, če vidijo, da se njih gospodarji zopet pri pravljajo za bitko. V Chicagu je bil sklican shod železničarjev, na katerem je govoril W. G. Lee, predsednik bratovščine zaviračev. Izjavil je na shodu, da železniški uslužbeni proglase stavko v trenutku, ko železniške družbe znižajo mezdo.

Nekateri družbe so izjavile, da bodo železničarjem plačale le toliko, kolikor bodo delali. Če bodo delali le pet ur, dobe plačo le za pet ur, dasiravno sedaj dobe plačan ves dan.

Lee je dejal, če železniške družbe izvrše svojo grožnjo, potem pride polom, ki ga tudi predsednik Združenih držav ne odvrne.

SMELI ROPARJI.

Chicago, Ill., 2. novembra. — Sinoči je šest banditov oropalo ekspresni voz za \$1,000 v železniških čekih in draguljih. Rop je bil izvršen na vogalu, kjer se križata Adamsova in Jeffersonova ulica.

Velik, zeleno pobarvan avtomobil se je zaletel skoraj v ekspresni voz, s katerim se je Collins vračal z Union postaje v hlev. Pet oseb je skočilo raz avtomobil in pričelo ogledovati avtomobil, kakor da se je nekaj zgodilo.

Nakrat je nizek, čokast človek skočil proti voznikovemu sedežu in nameril na Collinsa samokres. Drugi štirje so splezali na voz in so namerili samokrese na Greena.

Pod pritiskom samokresa je Collins izročil tolovajem vrečico, v kateri so bile vrednosti. Roparji so se vrnili s plenom v avtomobil in šofer je pogljal z vso silo proti jugu.

Green in Collins sta pustila voz na ulici in tekla naznanit rop policiji. Detektivki so bili kmalu na mestu in preiskali so vso bližnjo okolico zastoj.

Italijani v novi ofenzivi na Primorskem.

Nemci ostavili Vaux. Rusi tepeni ob Stokodu. Falkenhayn vzel 2 mesta.

ZADNJE VESTI.

Rim, 2. nov.—Italijanska armada je danes pričela z novo ofenzivo istočno od Gorice in na kraki planjavi. Naše čete so okupirale pozicije južno od ceste Opatjeselo-Kostanjevica in odbile vse protinapade. — V okolišu Gorice so naše čete osvojile zakope na istočnem pobočju hriba Tivoli in Sv. Marka, kakor tudi višine istočno od Soberja. 4731 Avstrijcev je bilo ujetih.

Atene, 2. nov.—Venizelosova četa, ki je štela 800 mož, je okupirala Katerino in poglala v beg kraljevo garnizijo. Kralj Konstantin je danes ukazal rojalističnim četam, da morajo za vsako ceno ustaviti prodiranje revolucionarjev.

Berlin, 2. nov.—Čete generala Linsingena so napadle Ruše na levem bregu reke Stokod v Voliniji na južni strani Vitonica in osvojile dober del sovražnih pozicij. Rusi so imeli velike izgube in razen tega smo jim ujeli 1508 mož. Na južni rumunski fronti so ruske ladje bombardirale Konstanco.

Petrograd, 2. nov.—Mackensen je ustavil svoj pohod v Dobruđi, kar mu primanjkuje vojaštva. Iz Bukarešte javljajo, da je Mackensen poslal več polkov na sedmograško fronto pomagat Falkenhaynu in teh čet mu zdaj manjka, da ne more nadaljevati svoje ofenzive. Rumunji vzdržujejo svoje pozicije povsod izvzemi južno od prelaza Rdeči stolp, kjer so se nekoliko umaknili.

London, 2. nov.—Iz Bukarešte poročajo, da je tamkaj prišel general Saharov iz Rusije, bivši poveljnik ruskih čet v Galiciji, kateri bo prevzel poveljništvo nad rusko-rumunsko armado v Dobruđi.

NOV UDAREC ZA NEMCE PRI VERDUNU.

Berlin, 2. nov.—(Uradno.) Artilerijska bitka na dšnem bregu Mase pri Verdunu je dosegla višek silovitosti večerj proti večeru. Francozi so z veliko silo bombardirali trdnjavo Vaux in našim četam je bilo ukazano, da se umaknejo iz trdnjave. To se je tudi zgodilo brez kakih ovir od strani sovražnika. Važnejše dele trdnjave smo raztrebili pred odhodom. Francozi napadi pri Leshoufsu in Rancourtu so prinesli sovražniku nekaj uspeha severoistočno od Morvala in na severozapadnem robu gozda St. Pierre-Vaast. Drugod so pa bili odbiti in naše čete so napredovale kljub močnemu odporu Francozov severno od Saillija. Severno od Somme je bila artilerija precej aktivna. Prodiranje angleških čet severno od Courcellette je bilo ustavljeno.

Pariz, 2. nov.—(Uradno.) Severno od Somme so naše čete izvojevale večerj važne pridobitve severoistočno od Leshoufsa. Okupirali smo dva nova, sovražna zakopa in ujeli 125 Nemcev. Drugi napad od Saillisa se je tudi dobro obnesel. V našo posest so prišli močno utrjeni zakopi v gozdu St. Pierre Vaast; tam smo ujeli okrog 50 Nemcev.

Revidirana poročila kažejo, da smo ujeli od 24. oktobra 6011 neranjenih Nemcev pred Verdunom; med temi je 138 častnikov. Bojni plen pa znaša v tem času: 15 topov, 51 zakopnih mortarjev, 144 strojnih pušk, dve brzojavni naprava.

Splošen položaj.

Francija: Nemci so večerj zapustili trdnjavo Vaux, zadnjo utrdbo pred Verdunom, katero so imeli v svojih rokah od spomladi. Berlin javlja, da so Nemci izpraznili trdnjavo po silovitem bombardiranju iz stoterih francoskih topov, ki so metali tone jekla na podrtje utrdbe. Berlin pravi dalje da so Nemci sami razdajali dober del trdnjave, preden so jo ostavili. Vaux se nahaja dve milj južnoistočno od trdnjave Daumont, katero so osvojili Francozi pred enim dobrim tednom. Nadalje priznava Berlin, da so imeli Francozi nekaj vsepa pri Leshoufsu, toda Angleži so bili odbiti. Pariz poroča, da je število nemških ujetnikov pri Verdunu naraslo čez 6000.

Rumunija: Neuradna poročila iz Berlina čez London, da je armada generala Falkenhayna osvojila dva mesta dvanajst milj od meje v Rumuniji. To sta Rakovica in Titești, ki se nahaja južno od prelaza Rdeči stolp. Okupacija teh dveh mest postavlja Kampolung zopet v nevarnost. Bukarešt pa še vedno poroča o zmagovitih bojih v dolini Jiu. Dobrudža ni nobenih vesti.

Rusija: Ruska ofenziva je zopet anetela na odpor. Berlin javlja, da je Rusom izpodletela v petih napadih reokupirati pozicije, ki so jih izgubili pred kratkim časom.

Macedonija: Položaj je neizpremenjen.

Italija: Položaj je neizpremenjen.

pravi, velika množina granat in drugega materiala.

London, 2. nov.—(Uradno.) Iz francoske fronte ni nič novega. Deževalo je vso prejšnjo noč.

RUMUNCI IZGUBILI DVA MESTA.

Berlin čez London, 2. nov.—Armada generala Falkenhayna, ki se vali navzdol po slemenih transilvanskih gora, je zavdala Rumuniji nov udarec. Avstro-ogrski in nemške čete, ki se borijo dvanajst milj daleč od meje na rumunskih tleh, so okupirale dva mesta in vplele večjo zalogo topov in strojnih pušk. Okupirana sta Rakovica in Titești, ki se nahajata južno od Rothenthurnskega prelaza.

Berlin, 2. nov.—(Uradno.) Zapadno od prediške ceste na Rumunskem se vrše uspešni boji. Naše čete so okupirale rumunsko pozicijo in vplele deset topov in 17 strojnih pušk. Južnopoladno od prelaza Rothenthurn se nadaljuje naše prodiranje.

Petrograd, 2. nov.—(Uradno.) Sovražnik je osvojil Rakovico in Titești v dolini Alt. Rumunji so se umaknili nekoliko proti jugu in se utrdili v novih pozicijah na hrihah nad imenovanimi mestoma.

Bukarešt, 2. nov.—(Uradno.) V dolini Prahova smo odbili sovražni napad v Unghia-Mare. Na našem levem krilu se nadaljuje bitka. V okolišu Dragoslavlja so naše čete napredovale na levem krilu. V dolini Jiu se nadaljuje naš progon sovražnika. Ujeli smo že 606 mož in vplelili veliko množino bojnega materiala.

KRVAVI BOJI V GALICIJI.

Petrograd, 2. nov.—(Uradno.) Vročje bitke se vrše južno od Br. (Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Izbeje dnevno razen nedelj in praznikov
LARTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Nakopi se se
vračajo

Narocnine: Zedinjena država (sloven-
ski) 10 centov, 12 centov, 15 centov, 20 centov
in 25 centov. Če se naroči za več kot eno leto,
se cena znižuje. Če se naroči za več kot eno leto,
se cena znižuje. Če se naroči za več kot eno leto,
se cena znižuje.

Naslov na vse, kar ima biti s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National
Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on application

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$3 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawndale 4635.

Resnica!

Demokrati vpijejo: "Wilson
has kept us out of war!" (Wil-
son nas je obvaroval vojne). Na
to pa odgovarjajo republikanci:
"A nation which does not protect
its own citizens has already beg-
un to die." (Država, ki ne štiti
svojih lastnih državljanov, je že
začela umirati).

Republikanci so povedali res-
nico — strašno resnico! Ta res-
nica je tako velika, tako globoka
in toliko pomembna, da bi se je
moral zavedati sleherni volilec in
volilka, ki živi od dela svojih rok
— sleherni delavec bi se je moral
zavedati in če se bi zavedal, te-
daj bi bil Allan L. Benson bodoči
predsednik Zedinjenih držav!

Poglejmo resnici na dno.

Zadnje leto je bilo ubitih 30-
000 delavcev in več kot 400.000 ra-
nujenih in pohabljenih v ameriš-
kih tovarnah, rudnikih in na žele-
znicah. Da je število žrtev na-
raslo tako ogromno, je krivo to,
ker "država ne štiti svojih last-
nih državljanov!" Ameriška vla-
da jih ni ščitila, dokler so bili ži-
vi in zdravi, niti ne pomaga nji-
hovim svojem zdaj, ko so mrtvi
ali pohabljeni. Ako hočejo po-
habljeni delavci ali vdove delav-
cev dobiti kakšno odškodnino,
mora se tožariti za njo in čakati
leta in leta, preden jim vržejo
par dolarjev, kar ostane advoka-
tom.

Več kakor tri milijone delavcev
je bilo podvrženih raznim bole-
znim v minulemu letu. Tako izjav-
lja vladni zdravstveni biro (United
States Health Bureau). Da
na tako obsežen način raznašajo
bolezni med delavskimi sloji, je
seveda krivo to, "ker država ne
štiti svojih lastnih državljanov!"

Tisti, ki imajo oblast in moč,
se ne zmenijo, da bi uvedli social-
no zavarovanje zoper bolezni in
neizgode. Zdravje ljudi niha ni-
kakršne zaščite. Vladni organi
preiskujejo nalezljive bolezni, te-
daj, kadar se že pojavijo in da
vijo svoje žrtve, toda ne brigajo
se, da bi preprečili pojav bolezni.

Več kot polovica ameriških de-
lavcev je tako nizko plačanih, da
ne morejo kupiti dovolj potreb-
nih in vzgajati zdravih in krep-
kih otrok. Posledica tega je, da
pomre vsako leto na stotine do-
jenčkov in otrok, preden doseže-
jo sedmo leto starosti. Tako iz-
javlja zvezni otroški biro (Fede-
ral Children's Bureau). Da beda
tako huda in meče v grob otroke,
čim se rodijo, je zopet krivo to,
"ker država ne štiti svojih
državljanov!"

V normalnih časih je navadno
zmurav okrog tri milijone delavcev
v armadi brezposelnih. Kladijo se
okrog po deželi, hlačijo za delo
in hrani, prenočujejo pod mlini
nehom, kradejo vožnjo na toč, ka-
rah in mnogoteri obliki na tiri z
zmožkanimi nogami ali z odrga-
no glavo. Kdo se zveni za nje?
Edino politika, da jih poizene od
človeških bihalice ali zapre v ječo
zaradi vagabundaje — zaradi te-
ga, ker nimajo dela! "Država ne
štiti svojih lastnih državljanov!"

Republikanci in demokrati ve-
liko, veliko govorijo o razne-
rah v Mehiki. Praviyo nam, da
vlada tam amarija, da ni zako-
nov in da nima človeške življenjske
nobene vrednosti. Posledno ministr
Hearst, na veliko povedati. Nje-
gov list, so kar krivavodci, ka-
dar sledijo mehičankam bandite,
kako preganjajo Amerikance
Ampak pristaki Hughesa in Wil-
sona nimajo niti besedice za raz-

mere, v katerih živi milijone de-
lavcev — tukaj v Zedinjenih dr-
žavah.

Strinjamo se, da "država, ki
ne varuje svojih lastnih državlja-
nov, je na robu propada".

Ameriški delavec nima nika-
ršnega varstva, nobene zaščite.
Od njega se tirja, da mora dati
vse: energijo, mišice in svoje
zdravje in končno mu vzamejo
tudi kožo — in nihče ga ne bra-
ni.

Vojna, industrijska vojna je v
Ameriki dan za dnevom, leto za
letom — ali nihče noče rešiti de-
lavca iz te vojne. Tlačen je, te-
pen in zaničevan — in še po ro-
bu se ne sme postaviti. Še postav-
nega orožja mu ne privoščijo, s
katerim se bi branil; ustavno za-
jamčene pravice mu kradejo. To
se ponavlja leto za letom. Bilo
je tako ob času Roosevelta in Ta-
fta in je še danes ob času Wilsona
in njegove slavne demokratične
vlade, ki "nas je obvarovala voj-
ne!"

In kako bo v bodoče?

To je odvisno od delavcev sa-
mih. Ako mislijo, da je dobro in
prijetno živeti v takih razmerah,
v katerih ima tovarna mula več
vpoštevanja in zaščite kakor de-
lavce, potem seveda mora ostati
pri starem in na volilni dan je
čisto vseeno, če volijo Wilsona,
Hughesa, John Shmita ali kogar-
koli, kdor je privezan na žico, ki
vodi iz Washingtona na Wall
Street.

Ako se pa zavedajo, da imajo
dovolj batin in da bi lahko boljše
bilo, veliko boljše, če bi oni sami
razpolagali s svojo delovno silo
in s sadovi svojega dela, potem
bodo seveda volili Bensona, ki je
kandidat edine delav. stranke v
Zedinjenih državah. Volili bodo
socialistični tiket od vrha do tal.

Kako stoji vojna.

Kdo bo zmagal?

(Konec).

Naj še navedem nekaj števil-
glede izgub v tekočem letu, to je
od začetka januarja do konca ok-
tobra. V tem času je po mojem
mnenju izgubila Francija 400.000
mož, 250.000 mož pri Verdunu in
150.000 na bojišču ob Sommi in
drugod. Anglija je izgubila tudi
400.000 in sicer največ na somski
fronti, Italija 200.000 in Rusija mi-
ljon mož. Zadnje število, kar se
tiče Rusije, je iz nemškega vira
in se nanaša na dobo od 1. junija
do konca septembra. Visoko je to
število, toda hočem ga raztegniti
nekoliko nazaj pred junij in na
mesec oktober, kar bo torej pri-
bližno odgovarjalo aktualnemu
stanju. To pomeni, da so zavezni-
ski samoleto izgubili dva milijona
mož.

Zdaj pa k centralnim državam.
Nemške izgube pred Verdunom ne
morejo biti manjše od pol milijona
mož in pri Sommi znašajo okrog
250.000 vstevki vse ostale izgube
na zapadni fronti. Ker so bili Nemci
ob Sommi ves čas v defenzivi,
so vsakakor izgubili polovico manj
vojaštva kakor pa zavezniški, ki so
napadali pri Verdunu, kjer so pa
Nemci bili napadaleci, so morali
izgubiti polovico več. Na ruskih
in balkanskih frontah niso izgu-
bili Nemci več kakor 250.000 pri
odbijanju ofenziv. Skupaj je to-
rej izgubila Nemcija milijon mož;
tekoče leto. Avstrija je morala iz-
gubiti najmanj 750.000 mož; tu-
kaj je vstetih tudi 350.000 mož,
ki so jih ujeli Rusi po svojih poro-
čilih.

Primerjajte te številke in boste
videli, kakšen rezultat so imele
zavezniške ofenzive z brezuspešno
nemško ofenzivo pri Verdunu. V
desetih mesecih sta Nemčija in
Avstrija, ki sta pričeli vojno z 12
milijoni vojaštva ali desetimi od-
stotki svojega prebivalstva, izgu-
bili 1.750.000 mož, kar je ubitih,
ranjenih in ujetih; z drugimi besed-
dami sta izgubili 14 odstotkov vse
svoje vojske sile. Istočasno so za-
vezniški izgubili dva milijona mož,
torej več v primeru s centralnimi
silami. Toda le sedem odstotkov
svoje originalne vojaške sile na
podlagi desetodstotne vojaške
splošnosti izmed vsega prebivalstva.
Te številke govorijo jasno, da je
bila izbranstvo Nemčije in Avstri-
je letos enkrat toliko večja kot
pa izbranstvo zavezniškov z ozirom
na relativno sila prve in druge
skupine. In moje mnenje je, da so
številke glede nemških in avstrij-
skih izgub veliko nižje in številke
glede zavezniških izgub veliko vi-
šje kot so pa v resnici.

Ampak to se ni vse. Ruske ofi-

Trdnjava Vaux pri Verdunu, katero so včeraj Nemci zapustili pod pritiskom silovitega bom-
bardiranja. Jame v tleh so povzročile granate. Ta slika je posnetek prve fotografije te znamenite
trdnjave, ki je prišla v Ameriko.

cijelne številke govore, da so Rusi
ujeli 420.000 Avstrijev in Nem-
cev ob času svoje velike ofenzive
meseca junija in julija, in te šte-
vilke so ponavljali opozicijskeci
vlade v ogrskem parlamentu kot
resnične. Dalje trdijo Italijani,
da so ujeli 30.000 Avstrijev ob
času, ko so vzeli Gorico, in Angle-
ži ter Francozi beležijo v svojih
uradnih poročilih, da so ujeli naj-
manj 75.000 Nemcev ob Sommi.
Tukaj imamo izgube samo v ujet-
nikih 525.000 mož na škodo Nem-
čije in Avstrije.

Na drugi strani trdi Avstrija,
da je ujela ravno toliko Italija-
nov ob času svoje ofenzive na Ti-
rolskem. Kar se tiče ruskih ujet-
nikov v Nemčiji in Avstriji, je raz-
vidno iz berlinskih in dunajskih
uradnih poročil, da nista centralni
državi ujeli letos več kot 100.000
ujetnikov. Iz teh podatkov skle-
pamo, da so zavezniški letos ujeli
dvakrat in polovico več vojakov
centralnih držav, kakor pa
centralni državi zavezniških. Po-
temakem imajo zavezniški ne samo
relativne, temveč absolutno manj-
še izgube, čeprav bi lahko prene-
sli večje izgube, ker imajo ogrom-
no večino po prebivalstvu.

V civilni vojni Amerike je bil
general Grant prvi, ki se je bil
oprijel taktike izčrpanja in brez-
obotavljanja jo je vodil do konca
vojne. Grant je prevzel odgovor-
nost za kolosalne izgube, ki niso
v doli več mesecev prinesle nika-
ršnega dobička severni armadi.
Ali je on vedel, da bo prišel čas,
ko ne bodo mogle južne države na-
domestiti svojih izgub — dasirav-
no so bile manjše — iz svojega
manjšega prebivalstva. Zavezniški
posnemajo Granta v taktiki, stra-
tegi in v programu in delajo to,
kar je on delal. Severne ameriške
države so imele večje prebivalstvo
in vsled tega večjo vojaško silo;
dalje so imele na razpolago mate-
rijal iz drugih delov sveta, ime-
le so finančno moč in kontrolo
nad morjem. Ravno to imajo da-
nes tudi zavezniški.

Amerika ni še nikdar imela ta-
ko dobre primere s svojo civilno
vojno, kakor je ima ravno v tem
momentu v Evropi.

DOPISI.

Cleveland, O.

Sobrat urednik, nikar se ne u-
strašite preveč tega dopisa, saj
ne bo tako hudoben, ker niso
navajeni, oziroma ni moja navada,
da bi se pečal z dopisovanjem;
pač pa se mi je nekaj sanjalo in
bom razložil, kar bo mogoče čita-
telje zanimalo.

Bilo je takole:

Sanjalo se mi je, da sem videl
nekje bolj na pustem in samot-
nem kraju, na nekem pašniku ka-
ko so se pasle različne domače ži-
vali. Na prvem mestu so bili ko-
nji, na drugem goveja živina, na
tretjem so bili prašiči in zopet
naprej so bile pohlevne ovčice.

Ko nekaj časa odgledujem, opo-
zim, da se tudi te živali med sa-
bo sovražijo, kakor je navada
med ljudmi. Konji so drug druge-
mu kazali svoje železne "kolaj-
ne," močnejši vol je dregnil svo-
jega tovariša z rogom; pa tudi
pauški niso bili veliko boljji, ker
so pridno kazali drug drugemu
svoje rilke in vsak bi bil najraj-
ši sam. Naenkrat pa jo primaha
volk izza grmovja; tedaj sem še
bolj pazljivo gledal, kaj bodo te
živali storile sedaj, ko so se pred
nekaj časom med sabo sovražile.
Pa glej čudo; bile so naenkrat,
vsaka na svojem mestu, priprav-
ljene na boj proti volku. Konji so
kazali svojemu sovražniku, kako
trda so njih kopita, voli, kako i-
majo koničaste rogove, prašički
pa kako imajo ostro zobovje.
Volk se je moral osramočen in
brez plena podati nazaj v grmov-
je. Mogoče je pograbil boječo ov-
čico na vse zadnje, toda videl ni-
sem, ker sem se prej prebudil.

Ko sem to celo komedijo nekaj
časa premišljeval, prišel sem do
zaključka, da je med ljudstvom
slabejša sloga, kot med živalmi.
Pa zakaj je tako? Temu je krivo
največ to, ker se nekateri ljud-
je ne morejo navaditi, da bi mi-
slili s svojo glavo, pač pa to, kar
jim od sv. duha posvečeni gospod-
je in pa slabi časopisi priporoča-
jo.

Tako je posebno med nami Slo-
vence, ki nosimo na plečih še žu-
ke avstrijskega jarma. Da ljud-
stvo v stari domovini ni začelo
misliti s svojo glavo, je v prvi
vrsti skrbela gnila, klerikalna av-
strijska vlada, ktera je pred ka-
kimi desetimi leti nikdar sitim
maziljenjem povišala plače za do-
brih devet milijonov in jim dala
dostop v državni deželne in ob-
činske odbore, samo, da so imeli
priliko delati razdor med ljud-
stvom. Tako, ali pa še bolj bi de-
lali razdor tudi v Združenih dr-
žavah, če bi imeli podporo.

Ker pa imajo ti tonzuranirani gg-
toliko moči, skrbijo za temo tako-
zvano "žolto" časopise. Med te-
mi je tudi takozvani "edini slo-
venski dnevnik" (*) v Ameriki,
ki sam prizna, da obrača svoj
plašč po vetru, kar je tudi resni-
ca. Očita nekaj drugim časopisom,
da pomagajo svoje gnile glave v
lonec modrosti. Takemu človeku,
ki rabi take izraze, bi svetoval v
prvi vrsti, naj se rajši zahvali bo-

gu, da mu je kar z veliko lopato
modrosti nametal naravnost v
njegovo uredništvo.

Dalje upije ta list, da ne bodo
še nastali kralj Matjaževi časi za
slovenski narod, kar bi bilo never-
jetno, če bi čitali samo podobne
časopise.

V tem listu sem tudi čital, da
zavezniški absolutno ne bodo zma-
gali, in kaj bo s slovenskim na-
rodom po vojni, ker je tako mal
narod.

Svetoval bi tem junakom, da
začnejo izdajati list v kakem
drugem jeziku; ker je slov. narod že
itak na smrt obsojen. Čudno je
pri tem od koga že 24 let dobro
živijo, če ne od tistega matega
nezavednega naroda.

Prej omenjeni list piše v izda-
ji dne 21. okt. t. l. da slovensko
časopisje v Ameriki stoji na neka-
kem vijugastem stališču in da mu
noben pameten človek tega ne
sme očitati. Po mojem mnenju, pa
se takemu listu, ki nosi danes be-
lo, jutri pa črno barvo, lahko na-
ravnost reče, da obrača svoj plašč
po vetru, da mu ni za ljudski bla-
gor, ampak le za njegov biznes.

Naj še omenim, da sem preni-
ljujoč svoje sanje o govedu in vol-
ku na travniku prišel do prepriča-
nja, da to ne more predstavljati
nič drugega, kot delavstvo in ka-
pitalizem, ki prvega izkorišča in
napada.

Da se ubranimo takemu kapita-
lističnemu volku, ki vedno zija da
bi nas požrl s kožo in kostmi, ni
treba veliko razlagati. Vsakega
volica sveta dolžnost je, da v za-
me dne 7. novembra svoje oro-
žje, ter pokaže svojo moč na vol-
šču, ne oziraje se na desno ne na
levo, pač pa proti pozrednemu vol-
ku, da nas ne podavi do zadnje-
ga.

Kapitalistični volk naj se pa
zadovolji s tistimi pohlevnimi ov-
čicami, ki ne znajo še s svojo gla-
vo misliti! Jih bo že pamet sre-
čala.

J. Jenič.

Chisholm, Minn.

Po izgubljeni stavki v Minne-
soti se delavci zelo zanimajo za or-
ganizacijo, samo to se ne morejo
odločiti, h kateri uniji naj bi prist-
pili. Eni so za I. W. W., drugi pa
nečejo nič slišati o tem, da bi pri-
padali tej organizaciji po izgub-
ljenem štrajku. Zelo žalostno je,
da se delavci še danes trgajo med
seboj radi nesoglasja med tako-
zvanimi "leaderji."

Kapitalistična organizacija je
močna in enotna, oni se ne trgajo
med seboj kakor delavci, ampak
nastopajo složno in skupno, ka-
dar se borijo proti delavcem. I-

majo samo eno organizacijo, nje-
glavni urad je pa na Wall Stre-
tu. Zato imajo tudi toliko vpe-
ha.

Tudi delavci se bodo morali or-
ganizirati v eni sami močni or-
ganizaciji in ta na ekonomskem in
političnem polju. S tem ne mis-
lim trditi, da ta organizacija bo
ravno I. W. W. Štiri milijone de-
lavcev, ki so člani drugih organi-
zacij, bo težko dobiti za I. W. W.
Ampak mislim, da je čas blizu, ko
bodo delavci v tej deželi tako na-
redili, kot so pred par meseci na-
pravili delavci v Avstraliji. Tam
so prišli do prepričanja, da je za
nje najboljša, če se industrijsko
organizirajo. Predlog za industri-
jalno organizacijo je bil z velik
večino glasov sprejet. Pred vojno
so nekaj podobnega napravili tu-
di delavci v Angliji. V nobenem
slučaju pa niso poleg stare unije
začeli z novo. Oni so enostav-
no sklicali konvencije in iz starih
unij napravili so novo industrial-
no. Na ta način bo prišlo do spo-
razuma tudi tukaj v Ameriki,
prej ali pozneje. Če se hočemo bo-
riti proti močni in enotni kapita-
listični organizaciji, potrebujemo
močno enotno delavsko industri-
jalno organizacijo.

Kar se tiče delavcev v Minne-
soti je najboljša, da se odločijo za
eno ali drugo obstoječo unijo in
sicer za I. W. W., ali pa za W. F.
of M. Če si boste ohe uniji kon-
kurirali tukaj v železnem okrož-
ju, ne more biti nobenega uspeha.
Glavno pa je, da so delavci orga-
nizirani. Vsaka stvar ima svoje
napake in tudi delavske organiza-
cije niso brez njih. Toda kar je
slabega se lahko odpravi samo če
je volja resna.

Torej delavci, vsi v eno organi-
zacijo, pa naj se že zove I. W. W.
ali W. F. of M. ali kakor hoče.
Ko boste zedinjeni v eni organi-
zaciji na ekonomskem in politič-
nem polju, bo delavstvo zrušilo
barbarski, lažnjivi kapitalistični
sistem in na razvalinah kapitali-
stične družbe se bo vzdignila no-
va družba, zasijala nam bo nova
srečnejša doba. Ne bo več izkori-
šanih trpinov, ne bo več kapita-
lističnih morilcev in lažnjivih pre-
rokov in pridigarjev, ampak zasi-
jala bo doba bratstva, svobode in
enakopravnosti!

M. E. Sustarich.

Bishop, Pa.

Tu smo ustanovili nov social-
istični klub in ga pridružili Jugo-
slovanski Soc. Zvezi.

Pozivljamo in vabimo torej vse
one, ki so naprednega mišljenja,
da se nam pridružijo.

Pri pristop v klub javijo naj se
pri sobratu Dragotini Filipovič.
Čim več nas bo, tem prej se homo
otresli kapitalističnega jarma.

Zbudite se in pridite v naše
vrste!

Organizator.

Razno iz inozemstva.

—Poročevalec "Daily Maila"
je izvedel v Amsterdamu, da na-
merava Nemčija vpeljati kons-
kripcijo mase ali splošno vojaško
službo. To pomeni, da se bo mo-
ral vsak moški in vsaka ženska
podvreči militarističnim oblastem
ki ga porabi za kakršnokoli
službo, za kar pripraven ali pri-
pravna.

—Submarinke centralnih držav
so postale zelo aktivne naokrog
Grške. In Aten javljajo, da sta
bila v zadnjih treh dneh torpedi-
rana dva parnika nedaleč od pi-
rejskega obrežja.

—Anglija je kupila od Holand-
ske ves živeč, kar ga bo letos pre-
ostalo od domače porabe, oziroma
vse, kar bi se imelo izvoziti na tu-
je trge. To je storila Anglija z
namenom, da prepreči izvoz živil
v Nemčijo. Anglija je seveda
plačala višjo ceno.

—Nemška admiraliteta nazna-
nja, da so submarinke potopile 21
zavezniških ladij v angleškem Ka-
nalu.

—Iz Berlina javljajo bez Lon-
don, da se nemški oficijelni kro-
gi zelo zanimajo za ameriške vo-
litive in napeto čakajo, kdo da bo
predsednik. Medtem ko je do-
slej vladalo v Nemčiji mnenje, da
slej vladalo v Nemčiji mnenje, da
Wilson simpatizira z zavezniški,
je začelo to mnenje izpreminjati
in nekateri pravijo, da je Wilson
skoro bolj kot Hughes.

—Vsed napadov po nemških
submarinkah, zepelnih in boj-
nih ladij je bilo do danes 589 za-
gleških civilistov ubitih. 1893 ra-
njenih in 3014 utopljenih.

vojna in ve- iz inozemstva.

(Uredništvo iz prve strani)

v okoliščini Mišićeva in Li-
bale ter iztočno od Svistel-
Pri Mišićevu je sovražnik
naše čete z veliko pre-
makar so se usakale v
v okoliščini Lipitodolne in
v celoti črti in imel je ve-
Ponesrečilo se je so-
napad tudi v Karpatih,
umiraval sovražnik pro-
v naše pozicije osem vrst
od Pnevra.

2. nov.—(Uradno.) Ru-
včeraj po močni topniški
izvršili pet protinapa-
pozicije na iztočnem bre-
Naravnost, katere so izgubili
Vsi protinapadi so
Nasi turški zavezni-
držali vse pozicije kljub
sovražni sili. Na enem me-
kjer je sovražnik udrl v na-
pozicije, so naše čete udarile
protinapadu in pogonale Ruse

BALKANSKE FRONTE.
v Pariz, 2. nov.—(U-
Angleške čete so prema-
Bolgare v vročem boju na le-
bregu reke Strumice in so-
je imel velike izgube. An-
so okupirali Barakli-Džumo
ljem spopadu. 315 Bolga-
bilo ujetih. Od jezera Doi-
Vardarja se vrši artilerij-
bika. V okoliščini Černe so
udrili bolgarske napade. Ba-
Džuma je štiri milj iztočno
Dimitrisa in blizu "želez-
Solun-Dedegac, ki je pod
britske artilerije.

**ITALIJA DELUJE NA ITA-
LIJANSKI FRONTI.**

2. nov.—(Uradno.) Vše-
popoldne se je zopet pričelo
bombardiranje na
planjavi in v okoliščini Go-
Nasi zrušili škvadrni so-
pelo aktivni in dva avstrij-
staplana sta padla na tla. 14
največjih eroplanov v sprem-
Neposrednih pregledih
velikim vspehom bombardi-
belemiške postaje v Nabre-
detovlju in v Škopi na Kra-
Palet se je obnesel kljub vro-
bombardiranju sovražnih
iz tal; vsi naši letalci so se
Sovražni eroplani so me-
banje v dolini Cordevole, v
Valonu in na kraje ob
Šoči. Nekaj oseb je bilo
smeli, toda materialna škoda
bila velika.

2. nov.—(Uradno.) Vše-
treh popoldne se je pričela
vojna infanterija zopet na-
naše pozicije v Vipavski
in na kraški planoti. Za-
natega ognja je zadržal na-

**VENIZOLOS IMA ARMA-
100.000 MOŽ.**

2. nov.—(Uradno.) Tuka-
jnjim imo poročilo iz Soluna,
Venizelos mobiliziral arma-
bo v kratkem štela 100.000
Provizorična revolucionarna
organizira prostovoljce, ki
iz vseh strani Grške in
jo jih po večini francoski
ki so v službi Venizelo-
lade. Francija in Anglija
je zavezali, da bosta Veni-
armado oborožili in o-
t življen in drugim po-
materialom.

iz Amerike.

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

South Bendu, Ind. in
Harborju, Mich. je obve-
ropu in pazi na "sunji-

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

2. novembra. —
je prišel v državno banko
Clairu, ki leži pet in dvaj-
od tujaknjega mesta ro-
je prisilil blaginjska V.
je, da je stal s kvišku z
gramu rokama, medtem ko
basal svoje žepce z ban-
Pohval je \$4.050 in izginil z

ko je gledal v cevi samokresov.
ki so bile nanj namerjene. Ne da
bi na dolgo razkladal in govoril,
po kaj so prišli, so buntarje po-
bali \$2.000. Ko je bil plen v njih
žepih, so blaginjska zapirli v var-
nostno shrambo, da jim ni delal
stnosti. Na to so sedli na avtomo-
bil in se odpeljali proti Hutchin-
sonu.

Spokane, Wash., 2. novembra.
Na tujaknji pošti so prejeli de-
vet in štirideset butarie desice za
pokrivanje hiš od Moning Shing-
le družbe, da jih pošljejo potom-
tovorne pošte v Spring Camp, ki
leži pet in štirideset milj od Gran-
gevilla.

Pošta bo dobila le \$23.03 tovar-
uhne, dasiravno so vozni traški od
Grangeville do Spring Campa
mnogo višji. Pot se vije vsehkozi
v klance in to stane daner. Vsaka
butarica tehta od 42 do 45 fun-
tov.

Bismarck, N. D., 2. novembra.
Arnold Sauerman iz Minnesote
je obležal na mestu mrtve, John
Geisler je pa zadobil težke po-
škodbe na rokah in nogah, ko sta
z dinamitom razstrelila veliko
skalo.

Hazleton, Pa., 2. novembra.
Triletni Thomas McBrearty iz
Highlanda je zašel v močvirje
med Highlandom in Freelandom.
Sedel je na hloď, ki je splaval v
globoko vodo.

Lovski pes je videl dečkovo ne-
srečo in tekkel je domov.

Zagrabil je Ano McBrearty, de-
čkovo teto, za krilo in jo vlekel
za sabo, dokler ni šla z njim. Teta
je sledila psu, ki jo je peljal na-
ravnost k močvirju, kjer je urila
dečka, ki se je nahajal v nevarno-
sti, da utone, katere se pa ni za-
vedal. Prikljicala je sosede, ki so
rešili dečka.

Chicago, Ill., 2. novembra.
Sinoči so zvezni uradniki aretirali
Tomaž Borsisa in Sahrassa, pona-
rejalca denarja, ki sta izdelova-
la desetice, četrtake in pol dolar-
je. Še pred nekaj dnevi sta pro-
dnajala sladoleđ na 3245 Armitage
Ave.

Ko so uradniki vdrli v njuno
stanovanje, sta trdo spala in zbu-
dila sta se, ko so uradniki že za-
plenili stroje za ponarejanje de-
narja.

Houston, Tex., 2. novembra.
H. Dillard, korporal v milicars-
kem polku iz Georgije in bivši
ravnatelj na ljudski šoli, sedi v
zaporu in je obtožen, da je vlomil
v salun. Vlom je baje izvršil v
Houstonu, ko so bile čete iz Geor-
gije na potu na mejo.

Youngston, O., 2. novembra.
Vitezi svedra so se zglasili na do-
mu jeklarskega magnata Jonatan
Warneja, predsednika Trumbull
Steel družbe, in odnesli s sabo
draguljev v vrednosti \$2.000.

Birmingham, Ala., 2. novembra.
Do sto oseb je bilo ranjenih, ko
sta v Ensleyju vdarila skupaj vo-
za cestne železnice.

Fort Wayne, Ind., 2. novembra.
40letni farmar Charles First, ki
živi blizu Aborta, je priznal, da je
umiril Bessie Kellerjevo, njegovo
hišnjo in gospodinjjo, ki je bila
ustreljena na domu Piersonovih
bratov.

Kellerjeva je preje služila pri
Firstu za hišnjo in gospodinjjo.
First priznava, da jo je umiril
iz ljubezni. Hotel je, da za-
pusti Piersonov dom in se vrne k
njemu, da jo poroči. Kellerjeva
je odklonila ponudbo in First jo
je ustrelil, ker jo je rajše videl
mrtvo, kot da živi na Piersono-
vem domu.

Presidio, Tex., 2. novembra.
Pet tolovajev je oplenilo dom Ju-
ana Glinda, bogatega živinorejca
za \$18.000. Plen je obstal iz zla-
ta in mehških zveznih bankov-
cev.

Richmond, Ind., 2. novembra.
Dr. S. E. Smith, superintendent u-
moholnice "Eastern Indiana", iz-
javlja, da bo od prihodnje legi-
sature zahteval, da dovoli denar
za povečanje umoholnice. Umohol-
nica je že skozi pet let nabita
do zadnjega kotička, število umohol-
nih ljudi se pa množi.
To je plod kapitalizma. Stevi-
lo norev, bebecv in budodelec
se množi, kljub temu je pa še
mnogo "pametnih" ljudi zaljub-
ljenih v kapitalizem.

Camden, N. J., 2. novembra.
Tukaj so aretirali zamorca Wood
F. Browna, ki je ukradel avto-
mobil. Prostovoljno je izpovedal,
da je v letu 1910 vbil v Cleveland
advokata William L. Rice, ki
je bil poznan kot milijonar. Brown
je dejal, da je hotel oropati Ri-
ce, a da ga je ustrelil. Rice je bil
umoren na Euclid Heights.

New York, 2. novembra.
Neznane, star okoli 45 let, je sko-
čil z brooklynskega mosta. Umrl
je na policijski pristančeni sta-
ji A.

Washington, D. C., 2. nov.
Izvedenci izjavljajo, da je mor-
nariški department spopolnil for-
pedo, ki prereže vsako jekleno
urežo, ki služi za varstvo bojne
ladje.

New York, 2. novembra.
Ko je Joseph Henry, električar v o-
bratu Public Service Corporation
v New Brunswicku, N. J., prijel
za napačno ogibališče, je šlo skozi
njega 2.400 voltov. Poslali so po
pulmotor in v desetih minutah so
ga spravili v življenje. Na rokah
ima dve hudi opeklini.

STAVKA GRAVERJEV.

(Chicago, Ill., 2. novembra.)
Tukaj so zastavkali graverji pri
E. H. Hanson Co. in drugih tvrd-
kah. Stavkarji zahtevajo osemur-
ni delavnik.

Pogajali so se dalj časa z delo-
dajalci zavoljo osemurnega de-
lavnika in nekateri delodajalci so
ga tudi priznali, mejtem ko so
bile druge tvrdke pripravljene
znižati tedenski delavnik le na
50 in tri četrt v tednu.

Graverji so prepričani, da zma-
gajo, ker je nemogoče, da bi njih
delo opravljali neizkušeni skelbi,
katere bi fabrikantje pobrali kar
s ceste.

Organizacija graverjev je še
mlada, ker so bili še do nekaj let
sem pijani stanovskega ponosa,
ki jih je po njih mnenju dvigal
nad druge delavce. Vsled tega so
graverji zaslužili le po 18 dolar-
jev na teden, dokler niso prišli
do spoznanja, da se morajo orga-
nizirati, če hočejo kaj doseči.

Gospodarji, pri katerih so za-
stavkali graverji, groze, da na-
roče stavkokaze v Pittsburghu, a
li da izroče delo ondotnim graver-
skim tvrdkam.

Gospodje delajo račune brez
graverse organizacije v Pitts-
burghu.

SE PRIPOROČAMO!

Ako želite dobiti sveže meso,
dobro in tudi postrežbo, potem
pridite k nam imamo dobro meso,
cena je zmerna.

SKRABSKY BRO'S,
Hermine, Pa.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago,
ki je izdelal načrt za gl. urad
S. N. P. J. se priporoča Slo-
vencem za izdelovanje
stavbinskih načrtov.
Tel. Franklin 5501
TEL. NA DOMU AUSTIN 35003

NAJBOLJA TRGOVINA OPOJ- NIH PIJAC V AMERIKI.

Naročite vse pijače pri nas po
pošti. Ekspres vam jih prinese v
hišo.

Rudeč ri. Whiskey \$2 \$2.50 \$3.00
Beli ri. Whiskey \$2 \$2.50 \$3.00
Rum (rdeč) \$2 \$2.50 \$3.00
Gin ali Brinjevec \$2 \$2.50 \$3.00
Kimmel \$2 \$2.50 \$3.00
Anisette \$2 \$2.05 \$3.00
Rozolijo \$2 \$2.50 \$3.00
Vinaki spirit \$3 \$3.50 \$4.00
Vina sladka ali
kisa \$1 \$1.50 \$2.00

Pišite po natančni cenik whi-
skega, vina, okrepčujočih pijač i.
t. d. Mi plačamo ekspresne ali že-
lezniške stroške, ako naročite za
\$5.00 ali več na vse kraje iztočno
od Mississippi reke. Naročite ti-
skovine, zalepke, zidne koledarje,
kupice za žganje, odpiralce, vse do-
bite brezplačno s naročilom.

Denar pošljite po pošti ali v pri-
poročenem pismu.

C. F. ZARUBA & CO.
313 THIRD AVENUE.
Dep. Pr.
PITTSBURGH, PA.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00
Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s
SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.
Mi pošljamo denar vašim prijateljem v stare domovine po najnižjih cenah.
Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.
Močna, Konzervativna in Napredna Institucija.

Slovenska Narodna

Podporne Jednosta

Ustanovljena 9. aprila
1904

Inkorp. 17. junija 1907
v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 214, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. P. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kubelj, 2409 Ewing ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: Juhā Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blaginjak: Anton J. Terbevec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEORNI ODBEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauhar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

FOROTNI ODBEK:

Anton Hrast, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.
Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Jože Hadisek, 679 box, Smithton, Pa.
Rudolf Gleterski, 436 box, Bridgeville, Pa.
Albina Hočevar, 18 Beard Ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik, Chicago, Ill.

VAHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

**VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora
in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:**

TAJNISTVO S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

**PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na
naslov:**

JOŽE AMBROŽIČ, Box 361, Canonsburg, Pa.

**ZADEVE PREPIRLJIVE VREBINE, ki sta jih rešili prva in druga in
stanca, se pošiljajo na naslov:**

ANTON HRAST, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.

**VSI DOPISI, rasprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo
na naslov:**

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:

"PRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill

**V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravljalstvom
"Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu nave-
den, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.**

**Seje gl. upravnega odbora se vrše redno vsakega 1. in 15. v mesecu ob
osmih zvečer v prostorih jednotnega poslojpa.**

Pošiljateljem denarja!

Vsež zelo slabe poštne zveze izstojemo rojakom pošiljati zdaj denar
v stare domovine po brezličnem brzojavu.

Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljke za današnje razmere
hitro. Za naslov se računa 65 centov za vsako besedo. Najboljše je, da se
nam pošlje \$4.00 za vaš naslov; ako bo kaj preveč ali premalo, bomo poslali
nazaj oziroma pisali za primanjkljaj.

Brezlične pošiljke gredo vse v Nemčijo, od tam na Dunaj, odkoder jih
odpošljejo na določeni naslov.

Potrdil o izplačilu se zdaj iz stare domovine ne more dobiti, toda banka
K. K. Priv. Oesterr. Credit Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od
pošte za vsako izplačilo takozvan Payee's receipt, t. j. potrdilo s pečatom
zadnje pošte in lastnoročnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vsa ta
potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo poštna
zveza zopet vrejena.

Opozarjamo, da je mogoče po brezličnem brzojavu poslati le okrogle
svote kot so spodaj navedene in še naprej do 10.000 kron.

Za take pošiljke se naj nam pošilja le poštne Money Order in denar v
gotovini, kajti privatnih čekov za brzojavne pošiljke ni mogoče sprejemati.
**SPODAJ OZNAČENIM CENAM JE TREBA PRIŠTETI ŠE \$4.00 ZA
BRZOJAVNE STROŠKE.**

Naslov se mora jasno napisati in dodati: pošlje naj se brzojavno.

K: 100.00	\$ 13.00	K: 400.00	\$ 78.00
K: 200.00	26.00	K: 700.00	91.00
K: 300.00	39.00	K: 800.00	104.00
K: 400.00	52.00	K: 900.00	117.00
K: 500.00	65.00	K: 1000.00	129.00

TVRDKA FRANK SAKSER,

62 Cortlandt Street,

New York, N. Y.

38 MILJONOV DOLARJEV

je določenih za zgradbe jeklarnih tovarn v LORAINU in pričelo se je graditi te tovarne že ta teden.

Na te okoliščine se bo v zgodovini LORAINA vedno spominjalo, posebno še zato, ker bodo imele posebni vpliv pri ho-
dočem procvitu mesta LORAIN.

V tem kraju, ki že zdaj šteje do 40.000 mož in kjer bo v novih tovarnah zaposlenih najmanj še dvakrat, ako ne trikrat
toliko, kot jih je zdaj zaposlenih, nudimo napredaj rojakom lote, ki so priznani v Lorain kot najboljše zemljišče.

To zemljišče, ki ga imamo napredaj, leži v središču tega kraja, je prav tik tovarni in je opremljena z vsemi modernimi
ugodnostmi kot tlakom, plinom, elektriko in vodo.

Taka prilika kot je ta, za kupiti lote, kakršni so ti in za tako ceno, se nudi le enkrat v desetih letih.

Izrabite to priliko še danes, posebno še zato, ker nikjer vam ni mogoče naložiti boljše svoj denar kot ravno v teh lotih,
ako jih kupite še DANES. Ceno so zdaj še primerne, toda dvomiti se ne more, da bodo v par mesecih zelo poskočile.

Kupite zemljo in preselite se v LORAIN, kjer si zamorete ustanoviti svoj lastni dom. Najbolje je, ako si napravite
svoj dom tam, kjer je vam zagotovljena boljša bodočnost in zadovoljstvo cele družine.

JOŽE AMBROŽIČ;

PREKRŠČEVALEC.

Zgodovinski roman.

(Nadaljevanje)

"Ne govorite tako!" ga je pretrgal Aleš in komaj zadrževal solze. "Saj ne boste še umrli."

"Le tiho, Aleš, le tiho! Boljše je, da človek ve resnico že v naprej. Večkrat sem že gledal smrti v oči in se je nisem nikoli bal; sedaj se je tudi ne. Poznam ravno; že več takih sem videl. Zastrupljena kri od krogle. Še par dni — in vse bode končano."

Pomolčal je nekoliko in nato nadaljeval:

"Prisezi mi, Aleš, da me pokopljesh na vrhu tega brega. Od tukaj je krasen razgled na zemljo, koder živi naš rod. In kadar bode zavladovala naša vera in ljubezen med narodom, takrat bo prišel moj duh in gledal te griče, ki so meni in mojemu rodu toliko pri sreči, in veselil se bo nad njimi..."

Ostani zvest svoji veri in vedno deluj za njo. Glej te tuzilne!" — pri tem je pokazal na šotarišče — "Vsi bodo razkropljeni sedaj in prišli pod različne gospodarje in načelnike. Obiskuj jih in poučuj naš zbegani narod! Gniloba prinese drevesu pogin in nesoglasje poruši vero. Odvrcaj jih od umorov in uč jih ljubezni. Ako mi vse to obljubiš, bom umrl mirno."

Aleš je dvignil pri svitu ognja roko in dejal: "Obljubujem!" Na bukvi je zaskrivila sova, nekje v daljavi je lajal lisjak, po licu mladeniča so pa tekale solze.

"Ne jokaj!" ga je miril Rok, ki ni mogel dati tujih solz. "Ako bodo v peklu samostanski in grajski hlapci s svojimi gospodarji vred preokabnili, tedaj bo najprvo naju poslal bog nad nje s trumo kranjskih prekrščevalcev in zopet jih bodeva sekala stoječa z ramo ob ramo..."

Dva dni potem je postalo Roku slabo. Pogrnili so konjsko odedo in ga položili kraj ognja. Stopili so krog njega, kakor so stali na shodih v njegovi koči. Na njihovih, od tuge in lakote stepenih obrazih, je ležala globoka žalost, in tihota je vladala v krogu. Rok je ležal na sredini zaprtimi očmi in na obrazu se mu je poznalo, da trpi. Odprl je oči in pogledal navzgor po vrsti.

"Ljubezen, bratje!" so mu šepetale ustnice. Pogled mu je obvisel na Alešu in naredil je kretanje, da hoče dvigniti roko. Aleš se je pripognil in ga prijel za njo. Lahen nasmehek mu je zaigral krog ust, iz prsi se je začelo hropenje in Roka ni bilo več.

Žene in otroci so zajokali na glas in tudi nekateri moški so lezle solze po licih. Niso se jih sramovali. Zvečer so pa prišli prekrščevalci iz različnih vasi in čuli pri mrlju. Pogovarjali so se o svoji veri, o vojskah in o bedi svojega naroda. In ta ali oni je dejal, kajsof na nrtvega Roka: "Rad bi bil na njegovem mestu. Lepše je biti mrtev, kakor pa počasi umirati."

Drugi dan so naredili nosilnico iz vej in položili mrlja na njo in ga zanesli na najvišji vrh nad globeljo. Tam so izkopali jamo in položili Roka vanjo. Pokrili so ga s konjsko plahto in zasuli grob. Kmet Vrčak, ki je bil kos tesarja, je posekal pripravno drevo in iztesal velik križ, katerega je postavil na grob. Aleš je pa izrezal z nožem vrh na križu v znamenje, da tam leži prekrščevalec.

Kmalu zatem so začeli prihajati kmetje in odvajati družine. Zadnji je odšel iz globeli Aleš. Vodeč konja za udo je korakal počasi proti vrhu, kjer je bil Rokov grob. Pomolčal je na gomili, nato se pa vrgel na konja in zdiral po hribu navzdol v smeri proti uskočkim naselbinam. Hotel je videti Mileno poprej, predno se odpravi drugam za službo.

Le počasi je mogel jezdit, držel se gotove višine v pogorju. Poti vplah ni bilo in na nekaterih krajih se je le s težavo prerinil s konjem. Medlo jesensko sonce je sijalo in na drevju ni bilo več listja. Že so se tu in tam v dolini prikazale uskoške vasi in Aleš je gledal za pripravno mesto, kjer se lahko spusti s konjem po gozdu navzdol. Ne daleč od sebe je zagledal na majhni planjavi odprtino v skali in pred njo je s dela ženska.

Začudil se je Aleš, videc v tej samotni živo bitie in hitro je potipal, dali gre med rad iz nožnice in ako so pištole na pravem mestu za pot. Skočil je s konja in stopil pred ženo.

"Mir s teboj!"

Ona mu ni odgovorila na pozdrav, ampak ga je vprašala: "Kam te vede pot?"

"V uskoško vas," je odgovoril on in jo šele sedaj prav pogledal. Velika je bila, skoro kakor on, in njeno telo, dasiravno zavito v zimsko obleko, je kazalo fine obrise. Njene črne oči z nenavadnim bleškom so se vprle v Aleša in njemu se je zdelo, da ga je zabolelo za čelom in da se ga je lotila trenutna vrtoglavost. "Kaj, ko bi bilo to lepa Bara, čarovnica!" si je mislil in se malo nasmešnil.

"Imaš li nujen opravek?" ga je vprašala ona dalje in ga gledala, kakor da hoče brati misli v njegovi glavi.

"Nalažem jo in se prepričam, dali res zna kaj več kakor druge žene," si je mislil Aleš in dejal: "Imam opravek v gradu, ki stoji nad vasjo."

S tem se je Aleš udal. V Barinih očeh se je zablistalo za trenutek. Vedela je, da ima ljubka Milena pred seboj, in pogled, ki je tedaj obvisel na njegovi postavi, je bil pohoten.

"Ostani pri meni. Truden si in noč bo kmalu," mu je rekla prijazno in se nasmejala.

Aleš se je ozrl po nebu in je videl, da se bliža večer. Lahen je bil kakor volk in konj je potreboval počitka.

"Ako ti ne bo v nadlego, postanem tukaj da si bi rad šel dalje. Ali za konja nimam sene."

Bara je zaklicala neko ime v votlino in kmalu nato se je pokazal v urodu črn pritlikavec z redkimi koeinami na obrazu. Aleš je mislil, da je zagledal hudiča, in nehotje je segel po meču, da ga razseka. Mali se je Alešu zarežal in pokazal vrsto belih zob, pri tem pa zahlastal kakor šakal.

Aleš je potegnil po bliskovito meč in v naslednjem trenutku bi ga bil podrl, da se ni vrgla Bara pred njega.

"Pusti ga, moj suženj je!"

Aleš je pridržal meč, mali je pa padel na tla in evilec izrekel neke besede, katerih Aleš ni razumel.

Bara mu je nekaj rekla in vstal je in odšel v gozd. Predno se je pa skril za drevesi, je pogledal na Aleša in beli zobje so mu zaskratili.

"Kakšnega hudiča imaš pri sebi?" jo je vprašal, ko si je opomogel od strahu.

"Dejala sem ti, da je moj suženj. Moj posop mi ga je dal, ko je umrl in jaz sem ga vzel seboj. Opravlja mi vsa dela in odganja ljudi da se ne upa nihče mimo votline. Ti si prvi, ki si se mu postavil v bran."

"Tega pekleniška presekam nanmah!" je odgovoril Aleš in sedel pred votlino na kamen. Kam je pa šel sedaj?"

"Po krmo za konja," je dejala Bara, vstopila v votlino in namignila Alešu, da naj gre za njo.

Aleš jo je ubogal. Ko je naredil par korakov, objela ga je tema in on je potegnil pištolo iz pasu v mislih, da takoj ustrel, če zopet sreča kakšnega črnega hudiča.

"Tukaj stanujem," je dejala ona.

Odgrnila je zaveso. Aleš je videl v polumraku, da stoji v velikem prostoru, ki je ograjen s preprogami. V enem kotu je bilo ležišče, sredi prostora je stala miza in skozi veliko razpoko v skali je padala svetloba in dajala prostoru udobnejše lice.

"Kako se ti dopade?" ga je vprašala ona in njene oči so bile kakor oči pantra.

"Kakor v turškem haremu," je rekel Aleš, dasiravno ni še nikdar videl harema.

Bara se je nasmejala z zvoničkim glasom.

"Kakor haremu, praviš?" Kje so pa ženske? Čemu ne rečeš, da izgleda kakor pri čarovnici? Počakaj, da ti prinesem prigrizek."

Ko je odšla, se je čutil Aleš bolj pogumnega. Zdelo se mu je, da ga nekaj pritiska na možgane, kadar ga pogleda ta ženska. Vrnila se je hitro in postavila pred njega slanino, kruh in vrh vina.

Aleš je udaril po jedi. Ona ga je molče opazovala, nato pa rekla kar tjavendan: "Ako greš v vlaško vas radi Milene, tedaj se lahko premisliš. Ona se kmalu omoži."

On je prenehal z jedjo in čutil je, da mu sree zastaja.

"To ti res — ti lažeš! Ne noruj se iz mene, jaz bi ljubil in boli me če tako govoriš." Zopet so ga palile njene oči.

"Poglej!" je dejala ona in prižgala toplo svečo in pokazala na steno, kjer je videl Aleš večje ogledalo in kakšnega pol tuenta manjših okrog. "Poglej v ogledalo!" mu je ukazala in zavrtela kolo, na katerem so bila pritrjena.

Aleš je gledal in izprva ni videl drugega kakor migljajoči plamen sveče v ogledalih. Nato se mu je zadelo, da vidi podoba ženske v srednjem ogledalu. Podoba se je vedno bolj oblikovala in jasnila in končno je spoznal — Mileno. Natančno jo je videl, kako je sedela na svojem ležišču v sobi. "Moja Milena!" zašepetale so mu ustne.

Tedaj je stopil v sobo k Mileni mlad Uskok, oblečen v dragocen kožuh. Našivi v kričečih barvah in zloženi v podobe evetlie so bili našiti po kožuhu. Ob strani mu je visel dolg meč, glavo mu je pa pokrivala kosmata kapa iz črne kožuhovine.

"To je sleparija!" je hotel zakričati Aleš ali zdelo se mu je, da je zvezan in da ima namesto krvi svinec v žilah. Prizor je izginil in on je čutil, da je zopet prost neke tajne teže.

"To je goljufija!" je zavpil in potegnil meč, da razseka tisto kolo z ogledali.

Bara mu je pridržala roko. "Miruj! Ogledalo ni krivo če ti je pokazalo resnico."

"To ni resnica!"

"Ako jo res tako ljubiš, grem jutri po Mileno in jo pripeljem sem," je dejala Bara mirno in ga porinila k mizi.

Aleš se je umiril in začelo ga je biti nekako strah pred to žensko, katera zna nadvladati njegovo, ki se ne boji štirih, in ga lahko obdrži na mestu, da se ne more ganiti in se poljubno norčuje iz njegove ljubezni.

"Najboljše je, da odidem," je rekel in se ustavil pri mizi.

"Ostani tukaj. Zunan je že noč in jutri pojdem jaz in ti pripeljem Mileno ako jo res tako ljubiš. Vzemi jo seboj, ker v par dneh bo žena, To je resnica!" V njenem glasu je bilo prikrito očitjanje.

Aleš je premišljeval in se naposled udal. Vse del se je za mizo in njemu nasproti je sedela Bara, svedeč je gorela z velikim plamenom in razsvetljevala votlino ter metala črne sence po preprogah.

Govorila sta o navadnih rečeh, dokler ni Bara zopet zasukala pogovor na nov predmet rekoč:

"Glej Aleš, ti imaš plave lase in mehke, modre oči, jaz sem pa ravno nasprotje. Imam črne lase in trde, črne oči. Glej mi naravnost v oči in videl boš nekaj."

"Pogledam ji v oči, ako me tudi vzame vrag. Videl bom, kakšno pošast ima v njih," si je mislil Aleš kljubovalno. Naslonil se je na mizo in ji gledal naravnost v oči.

Čez nekaj časa je začutil, da se mu vleže nekaj kakor megla na možgane, na oči in po vsem telesu. Hotel je pogledati proč, ali glave ni mogel več obrniti. Njene oči so se mu zdele čimdalje večje in nato je polagoma izgubil spomin —

(Dalje sledi.)

ROMANTIKI.

Spisal Ivan Lah.

(Nadaljevanje).

"Jaz ljubim še sedaj ženo, ki me je ljubila pet let..."

"Pet let, nevernica. Gospod, tudi pet let je laž, laž, laž!"

"Ampak vidite, jaz sem se onih pet let tako življal v to laž, da ji še danes verjamem in ne dvomim, da je bila resnica. Verjemite, da ljubezen sama najbolj čuti med resnico in lažjo. Vi imate svoj denar, gospod. Ako bi denarju ne verjeli, ne imeli bi nobene cene, cena je samo v veri; ki jo lahko čutite; ravno isto je ljubezen, gospod. Najčvečja in najlepša ljubezen najboljše žene ni vam nič, če ji ne verujete; ako pa ji verujete, je vam vse, kajti v nji ima svojo čeno življenje. Tako je, vidite, meni ta ljubezen ostala tudi potem, ko je ona odšla z drugim..."

"Gospod, vi ste najresnejši človek na svetu. Tako sem hotel ljubiti, in zdi se mi, da je to moja nesreča, da nikdar nisem ljubil tako. In zdaj pomislite, kako gre: zima, soareje, predpust, plesi, pomlad, promenade... a nikoli nikjer, česar človek išče."

"Ne iščite več!"

"Kaj govorite, gospod?"

"Ne najdete ničesar."

"Vi me pripravite v obup."

"Nasprotno, hočem vas rešiti."

"Kako to mislite?"

"No, vi ste sem prišli iskat romantike?"

"Da, dovolite, da vam pojasnim. Zimo in predpust sem predložil: plesov in zabav. Začel življal v mestu. Bil sem vsega sit sem se grozno dolgočastiti. Ali je bilo vam kdaj dolgočas v življenju?"

"Meni? Ne."

"Ah, vidit, meni je grozno dolg čas! Razumete, kako je to, ko je človeku dolgočas v življenju."

"Da, razumem."

"In vi tega niste skušali?"

"Ne, ker nisem nikdar čakal, da bi mi kratek čas delale ženske."

Pogledal me je z resnim pogledom.

"Vi vendar ne mislite, da sem jaz čakal žensk?"

"Tega ne mislim, ampak mislim si, da vam je bilo dolgočas brez njih."

"Ni res, gospod, zagotavljam vam, tudi pri njih mi je bilo dolgočas."

"Da, da, to je ravno, ker vam že niso več mogle delati kratkega časa."

"Vi vendar ne mislite, da bi ženske mogle delati kratek čas?"

"Ženske ne, ampak žena."

"Toda zdaj sva tu, gospod, zdaj pride prvo in glavno vprašanje: kje najti ženo, ki bi jo človek ljubil tako, da bi mu ne bilo dolgočas?"

"Gospod, te ne najdete nikjer."

"Torej, torej?"

"Torej ji ni treba iskati."

"Ampak..."

"Treba je izpremeniti življenje tako, da ne iščete romantike, ampak življenja, resničnega in globokega, kakor je. Tam ni nikdar dolgočas, dela je vedno preveč."

"Da, da, ampak midva, gospod, govoriva o sreči, ljubezni..."

"Vse je tam, vse v življenju. Vstal sem."

Ustavil me je z roko in rekel: "A kaj tu?" In je pokazal na gradič, ki je ležal med vrtovi v dolini.

"Tu? Kaj hočete tu?"

"No, pomislite, kako si človek lahko vse krasno predstavlja: te steze po gozdu, klopice v zatišju, čudoviti koti v prosti prirodi, in človeku se zdi: prideš tja in kdo ve, če ne srečaš tam ženske, o kateri si sanjal celo življenje; sreča se morda neko slučajno na stezi v gozdu, v hladnici, v zatišju senci dreves bodeta pisala v debela dan svoje sreče. Tako si človek predstavlja. In hiti ven iz mesta na letovišče."

"... in ne najde ničesar, razen..."

"Ampak lahko bi našel."

"Da, ampak danes ni naveda."

"Tako govore ljudje, ki hočejo uničiti najlepše, kar ima življenje, romantiko."

"Romantike je mnogo, gospod, ampak življenja malo, zato so ljudje nesrečni."

"Torej živite romantiko?"

"Toda kako?"

Zaslišali so se koraki. Gospa z dvema hčerkami se je vračala z izprehoda. Ena od njih je bila blondinka, druga brinetka. Po-

zdravila sva jih in videla sva, kako se je ozrla dvojica ljubkih, zardevlih obrazčkov. Ozdravile so molčene in odšle naprej. Odšla sva počasi po poti. Čutil sem globoko nesrečo svojega novega znanca. Nisem si mogel predstavljati boljšega človeka. Skoda je bilo samo, da ni ostal neveden, da ni mogel verovati v laž in da ni verjel resnici. Bil je romantičnik in v tem je bilo vse. Ljubiti je hotel iz vse duše, in kako je bil vreden ljubezni! Tako sva šla po poti navzdol, kjer so pred nama izginila bela krila gospodičen. Razumel sem to ženo, ki je pod njo omagovala njegova sanja v mlada duša. Pri tem niti čutili da se je hotel napajati s solnčno svetlobo. Bil je dober človek, ampak dvomil je o vsem: zdi se mi, da je dvomil že o lastnih dvomih. Svet mu je dal toliko laži, da na verjel že niti lastni svoji resnici. Sovražil je ženske, a ni mogel najti življenja in sreče izven njih. In ta človek je še iskal sreče v ljubezni, ko mu je sreča sama ponujala ljubezen.

Tako sva se razšla oni večer, krepko sva si stisnila roke in si obljubljala, da se o priliki zopet snideva.

Vrt pod mojim oknom je bil ne navadno vabljiv. Zdelo se mi je, da je to najlepši del celega letovišča, zato sem rad posedal po njem jutraj in zvečer, ko so ga napolnili ptiči-peveci ter si odgovarjali po vejah s svojim petjem. Videlo se je od tu lepo po dolini posebno zvečer, ko so se po njej začele raztegovati in zgrinjati dolge, temne večerne sence. Izmed gostov, ki so ljubili vrt posebno zvečer, sta bili tudi obe grofici, mati in hči. Hodili sta vedno sami; vstajali sta pozno, po obedu sta odhajali v gozd, a nikdar daleč, vrnili sta se pod večer na vrt ter sedeli molče druga poleg druge. Na videz bi bilo težko spoznati, da sta to mati in hči, ko bi gostje ne bili govorili o njih tako pogosto, kajti starejša grofica bi bil skoraj vsakdo prisojil le za družico mlajši grofici. Starejša dama je bila majhne postave in je imela nekaj zelo prijaznega v obrazu; nje hči je bila žena velike postave, vitkega stasa; toda v njejinem obrazu je bilo težko videti nje usodo. Bilo je mnogo ljubeznivega v tem blestem obrazu, a nje oči je bilo težko pozabiti, kdor je v gotovih trenutkih gledal vanje. Nihče ni si ne bil mislil, da ne govori z zelo razumno žensko, če je govorila z njo, tako nežne in globoke so bile njene besede. Toda, ko je gospa Tatjana govorila o groficah, je vselej nehotje mahnila z roko.

"Čudno, vidite, toda ne govorimo. Skoda." Cele kolonije je namreč govorila o mlajši grofici, da je blazna.

Od nekdanj sem ljubil le vrste ljudi, z nikomur nisem tako čutil, nikogar tako razumel. Vabil me je za seboj njih nenavadni nasmehek, poln bojazni in lokavosti, dušo mi je pretresla njihov pogled, poln prošenj in nezaupnosti.

Ko sem tako ležal pod večer na klopici na vrtu, zapazil sem naneurkat pred seboj oči, nasmehek. Res, mlajša grofica je stala na stezi med gredicami in se mi je smejala. Usedel sem se in sem jo pozdravil.

Bilo je torej resnica, kar sem opazoval že dalje časa, da grofica gleda za menoj. Nekaj podobnega so si šepetali gostje, kar sem lahko večkrat videl z njih posmešljivih obrazov in polglasnih o pazk. Ta trenutek me je to pretreslo, kajti nikogar nisem sovražil bolj nego one, ki so zasmehovali blazne.

Res, grofica se mi je bližala z boječimi koraki in se je ozirala, kakor da se boji, da je kdo ne zagleda. Priklonila se je še enkrat in obstala pri evetočem grmu. Ena roka je lahno položila na vejo, drugo pa priložila k licu. Bila je krasna v tem trenutku. Hotel sem vstati, toda ona je dala znamenje, da naj sedim; in se je usedla na klop meni nasproti.

"Ah, krasen večer," je rekla, "čutite vi to?"

"Čutim, grofica, in vi?"

"Ah, jaz sem tako rada sama zvečer na vrtu."

"Da! In vendar ste tako malo sama."

"Ah! Nje obraz se je hipoma izpremenil, pogledala me je zaničljivo, vse telo ji je trepetalo v velikem razburjenju; vstala je in omahovala, kakor da hoče pasti, "Grofica, kaj vam je?" — sem

vprašal in ves vznemirjen sem hotel pomagati.

"Ne," je rekla odločno in dala z roko znamenje, naj se ji ne bližam. Med tem pa se je pojavila na vrtu že starejša grofica in je klicala s priprostim imenom: "Mami!"

"Oprostite," je rekla mlajša grofica in je kakor zmedena odšla proti gradiču. Pokorne, kakor otrok, je prišla svojo mater za roko — in tako sta odšli.

(Dalje prihodnjije.)

PRI SPREMEMBAH naslov je vedno treba omeniti poleg novega tudi staro naslov. Pišite imena krajev in pravilno, kakor se pišejo v nagladi, da ne bo potem kakih nesporazumov.

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem vsem v Hrvatom v okol Youngstown, O. Kadar potuje skozi mesto ali po opravku, ne glasite pri meni. Imam razno dobre pijače, sveže pivo, jevec, alivove, visky, smotke in Josif Cigole, E. 397 Federal Youngstown, O.

Ona je jokala

Kopp's Baby's Friend družba katerih zdravilo "Kopp's" je hranilo življenje milijone otrok ki so boleli ali za prtnice, gršipanju, slabem spancu, delanju zob in drugih otroških boleznih, prejela pre drkatrem sledečemo od Mrs. Georgia Fry, W. Micken ave., Cin. Ohio.

"Rabila sem vaše zdravilo za troke, "Kopp's" z dobrim ushom in ga ne morem prehal. Dokler ni bila tri mesece stara vedno jokala moja hčerka, nočdan in vaše zdravilo ji je pomagalo pri hudem šipanju, od karega je trpela. Jaz ne morem brez tega zdravila, ker dela roko zobe in še nisem videla bolj ga zdravila za to."

Kopp's otroški prijatelj se pda vava povsod v lekarnah po 25 50c v steklenicah.

Ako ga vaš lekarnar nima, kjer živite, potem pošljite nam papirnat dolar in mi vam bomo slali po pošto dve po 50c steklenici.

Kopp's Baby's Friend Co., York Penna.

SMRT

ZAKAJ BI SE NE ODLOČILA

Bolgari žive dolgo življenje. Naj, da dožive 100 let. Njih danj jih vzdržuje od strupenih snovi plinov v telesu in to je podlaga dolgega življenja. Bolgari so ne ljudje. Njih svetle oči in rdeča in odsonosti boleznih, nervoznih glavobolov, revmatizma, zaprtice, prebodobna so vzroki naravnega in trdnj života. Nad 150,000 jih rabi Bolgar Krvni Čaj in vsi ga hvalijo kot najboljšo sredstvo za dobavo krvi žem in ženam kakor tudi za otro Prežene prehlad in gripo in celo pnieo.

Naša rojkinja Marija Pott, 126 O Ave., Hellertown, Pa., pisala sledipamo:

"Pošljite mi še eno škatljo Bolgarkega Krvnega Čaja; samo Bogu imam zahvaliti, da sem povsem ozila odkar sem prvo škatljo porabila Bog naj vas blagoslovi za ta blizum."

Eno veliko škatljo Bolgarkega Krvnega Čaja, ki traja pet mesecev, po za \$1.00 kamorkoli, v Canada za \$1.25

Marvel Products Co.
3 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete pošljite gurati, pošljite 10c več.

Dr. LORENZ,
Specialist možkih bolezni.

Jas sem edini hrvaško govoreči specialist možkih bolezni v Pittsburghu, Pa.

DR. LORENZ.
644 Penn Av. II. nadst. za ulico.

Uradne ure: dnevno od 9. do poldne do 8. ure zvečer. V petkih od 9. dopolne do 2. popoldne. Nedeljo od 10. dop. do 2. popoldne.

Dr. LORENZ,
Specialist možkih bolezni.

Jas sem edini hrvaško govoreči